

DALIBOR PARAĆ

GALERIJA FORUM

Izdavač
Published by
GALERIJA FORUM
KULTURNO INFORMATIVNI CENTAR
ZAGREB
Teslina 16, tel. 42 11 44

Za izdavača
For the publisher
Direktor
Manager
BOJAN MUNJIN

Urednik kataloga
Catalogue editor
VIŠNJA KNEZOVI DABAC

Predgovor
Preface
IVE ŠIMAT BANOVIĆ

Fotografije
Photographies
DARKO BAVOLJAK

Postav izložbe
Arrangement of exhibits
VIŠNJA KNEZOVI DABAC

Tisak kataloga
Printed by
IGP "ŠTEFANOVIĆ"

Naklada
Edition
500 komada

GALERIJA FORUM
13. 10. – 5. 11. 1994.

Nikad u životu nisam vidio ništa ružno
Constable

Poradi vjernosti genreu koji je ikonografski ustrojavao u nepejsažno doba i koji je, može se slobodno reći dobrim dijelom prognan i marginalizan, bez ideologije, bez programatske usmjerenosti, s naporom da svoje slike učini pitkim i naravnim kao vlastito disanje, da poput Chardina »umjetnošću sakrije umjetnost«, da prirodnošću, lakoćom koja nije površnost, i jednostavnošću formulira njezine hedonističke i egzistencijalističke niti, a iskaže njezinu lirsku i epsku narav, trenutnu usijanost imaginacije da brzom fakturom i visokim zvučnim bojama ali i suhim grlima svojih raspucalih ždrijela tla naglasi karakter krajolika i slikarstva – to je napor ovog slikara i ishodište njegove ikonичke pažnje. Tome treba pribrojiti i želju da organski stvori istovremeno i mitski i realni prostor; širi panteistički i uži saloni-tanski areal.

Paraćev krajolik nije krajolik pred očima (tog trenutka viđen) nego onaj u sjećanju. Ali sjećanje nije ovdje nostalgija. Ono nije melankolija vidovićevske utuljenosti niti žalobni spomenar na vrijeme rajskog djetinjstva ili izgubljene zavičajnosti. Ono je svojevrsno zdravlje i krajolika i slikarstva koje kipti od proplamsjaja sunčevog grimiza i ugašenosti tmurnog dana. To je slikarska legenda o suncu i tlu bez religioznog korjena ali s mitskim interesom. Ono u slikarskom smislu nosi afirmaciju kolorističke moći, naglašenu pohvalu boji i slikarskom shvaćanju koje je podjednako u službi mitskog i stvarnog svijeta – svijeta u kojem svijetlo i doba dana sažimaju ili rastresaju, sabiru ili rastvaraju slikarske i pejsažne aglomeracije, plase i vrtače.

Ako je riječ o sjećanju a ne o topografskoj rekonstrukciji krajolika važno je naglasiti trud umjetnika da jedan krajolik vidi na više načina, u različitim osvjetljenjima, u različitim svjetlosnim i atmosferskim intenzitetima, s osjećajem otvorene ili sublimirane liričnosti, ali i ekspresivnih poteza, nije ovdje u naporu da se pejsaž mimetički obnovi nego da se evociraju njegove ugođajne vrijednosti u ime neke široke antropološke optimističke pozicije, a prije svega u ustrajnosti da krajolik postane slikarstvo. Osebuju, »paraćevski« tematiziran krajolik istovremeno i lirski i epski, čulan i strukturalan snaži se vrlinama kojima su estetički programi i umjetničke ideologije i programatska usmjerenost bila »turska groblja«. On je shvaćao slikarstvo najintimnijom i najdubljom korespondencijom – toliko intimnom da mu se i pokazivanje djela čine mučnim i pomalo beskorisnim poslom.

To lice pomalo izdvojenog umjetnika i ta samoća nije bila obrana, nadmoć a ponajmanje nužda. Ona je bila izbor i pretpostavka ovako postulirane slikarske slobode koja je u hrvatskoj umjetnosti našeg vremena znala pronaći argumente svoje zasebne slikarske i uže kolorističke egzistencije. Poput najboljih svojih predšasnika i suvremenika izrazitih hrvatskih kolorista Parać je u svoje slikarstvo uveo ikonografiju koja se nije zatvarala u svojevrsne monstrance, uske tabernakule i mjedene okvire svojih zavičajnih svetinja, nego je širinom i kulturom poteza, shaćanjem organskog i nerazlučivog odnosa prirode slike i prirode svijeta priložio svoj trud krilu odriješitih, širokih i univerzalnih pejsažnih legendi kojima se svaka granica doima samo nužnim zlom.¹ On je krajolik (zavičaje) shvatio krajolikom ljudske prirode i senzibilnosti koja je nosila sukus neke univerzalne antropološke širine. Premostio je pritom raspon između narativnog i sintetskog, realnog i mitskog prostora – prostora kojeg su sitnodušja nostalgicara svela na prizemni modus nostalgije i kalup skućene zavičajne relikvije. On je svoje krajolike doveo do metafore čovjekove pripadnosti svijetu – svijetu u kojem Parać, poput Constablea nijad nije »vidio nešto ružno«.

Poetički i morfološki zaseban, izdvojen iz obitelji koje u pravom smislu nije nikada imao, nalazio je kreativnu stimulaciju u pamćenju posvojivši cjelinu a ne pojedinosti. Pritom on sažima, destilira, kristalizira, ponekad epski grčevito, ponekad lirski transparentno, ponekad tečno u potezu, ponekad mučno poput brazde u zemlji, ponekad lazurno, ponekad reljefno, ponekad »impresionistički« ponekad »ekspresionistički«, ponekad idilično, ponekad dramatično, ponekad graditeljski, ponekad gestualno, ponekad sirovo, ponekad nježno, ponekad s ritmom, ponekad s aritmijom – u naporu da se pejsaž vrati slikarstvu i da pejsažna činjenica bude i koloristička. Da ispunji prostore ljudskom legendom – prostore koje su sitničavo suzili (i dokusurili) moderni pragmatičari (tobože bezavičajni i univerzalni) koliko i uciviljeni tkalci zavičajnih sanja.

Taj ponor i taj prostor već dugo i (nedopustivo) nevidljivo ispunja ovaj kartezijski dušom pjesnika. I bio bi red da se jednom to zamjeti jer naša će šutnja ići samo nama na štetu.

Što se tiče djela ono je strpljivo. Ono može čekati. Mi ne. Ili – ne toliko.

Ive Šimat Banov

¹ Iz toga izvire odluka da svoje pejsaže ne dovršava i ne uokviruje čvrstim »lajsnama« i »letvicama« jer mu se i to činilo brigom za formu, natruhom granice koje ovo slikarstvo svojim solarnim monoteizmom rastaljenih ili sacuvanih motiva i svojim morfološkim i gramatičkim osobinama jednostavno ne podnosi.

Proplanak I, 1994.

Saka crljenice, 1994.

DALIBOR PARAĆ, rođen 1921. u Solinu. Akademiju likovnih umjetnosti diplomirao u Zagrebu u klasi prof. Ljube Babića 1948., a 1950. kod istog profesora završio specijalku. Bio je suradnik Majstorske radionice Krste Hegedušića od 1950. do 1951. Profesor je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu.

Dobitnik je Nagrade grada Zagreba za 1977. godinu i 1993. nagrade Vladimir Nazor za životno djelo. Sudjeluje na brojnim skupnim izložbama u zemlji i inozemstvu. Adresa: Dalibor Parać 41000 Zagreb, Akademija likovnih umjetnosti, tel. (041) 177-300

Samostalne izložbe

- 1974. Zagreb, Galerija Forum
- 1975. Split, Galerija umjetnina
Rovinj, Muzej grada Rovinja
- 1976. Hvar, Galerija »Na bankete«
Karlovac, Umjetnička galerija
- 1977. Zagreb, Galerija Forum
- 1978. Skopje, Centar za kultura i
informaciji (sa S. Jancićem)
- 1979. Zagreb, Studio Galerije Forum
- 1982. Zagreb, Galerija Forum
- 1985. Ljubljana, Mala galerija
- 1986. Split, Umjetnički salon
- 1987. Rijeka, Gradina Trsat
Zagreb, Chromos
Karlovac, Zorin dom
- 1988. Zagreb, Galerija Forum
Čakovec, Muzej Medimurja,
Izložbeni salon
- 1994. Zagreb, Galerija Forum

POPIS RADOVA:

- 1. MODRI KAMENJAR, 1992. ulje na platnu 130 × 180 cm
- 2. MASLINA, 1993. ulje na platnu 136 × 136 cm
- 3. PROPLANAK II, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 4. PROPLANAK I, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 5. RAZGOVOR BOROVA, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 6. MIRNI KRAJOLIK, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 7. VRTAČE, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 8. POD KOZJAKOM, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 9. PRED JUŽINU, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 10. MAKIJA, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 11. MODRA PLANINA I ŽUTO POLJE, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 12. OSAMA, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 13. LAPORASTE STIJENE, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 14. PUSTOPOLJINA, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 15. LJETNJE JUTRO, 1994. ulje na platnu 90 × 116 cm
- 16. ŠAKA CRLJENICE, 1994. ulje na platnu 81 × 100 cm
- 17. BOROVI NA STIJENI, 1994. ulje na platnu 81 × 100 cm
- 18. STABLA, 1994. ulje na platnu 81 × 100 cm
- 19. ZELENI DOLAC, 1994. ulje na platnu 81 × 100 cm
- 20. JESEN U KAMENJARU, 1994. ulje na platnu 81 × 100 cm
- 21. LITICE, 1994. ulje na platnu 81 × 100 cm
- 22. SUŠNO DOBA, 1994. ulje na platnu 81 × 100 cm
- 23. U SMIRAJ DANA, 1994. ulje na platnu 81 × 100 cm
- 24. JUTRO, 1994. ulje na platnu 81 × 100 cm
- 25. PROLJETNO JUTRO, 1994. ulje na platnu 81 × 100 cm
- 26. KAMENJAR, 1994. ulje na platnu 81 × 100 cm

U GALERIJI FORUM IZLAGALI SU EXHIBITIONS IN THE FORUM GALLERY

FERDINAND KULMER
GIUSEPPE ZIGAINA
LAZAR VOZAREVIC
JOAN MIRO
NIKOLA REISER
EDO MURTIĆ
IVAN LOVRENČIĆ
ZLATKO PRICA
IVO ŠEBALJ
VASKO LIPOVAC
ANTE KUDUZ
ŠIME PERIĆ
ACHILLE PERILLI
OTON POSTRUŽNIK
EMILIO VEDOVA
FRANCO ŠIMUNOVIĆ
KSENJA KANTOCI
STEGO BINIČKI
NIVES KAVURIĆ-KURTOVIĆ
RICHARD MORTENSEN
IVO FRIŠČIĆ
VIRGILJE NEVJESTIĆ
MILIVOJE NIKOLAJEVIC
LOJZE SPACAL
TONI BENETTON
BOŠKO PETROVIĆ
LJUBOMIR PERČINLIĆ
GORANKA VRUS-MURTIĆ
JOSIP DIMINIĆ
ANTE JAKIĆ
NIKOLA KOYDL
RAUL GOLDONI
FREDRAG NEŠKOVIC
DALIBOR PARAĆ
PETAR HADZIBOŠKOV
BOGDAN BOGDANOVIĆ
ALBERT KINERT
MILE SKRAČIĆ
SPASE KUNOVSKI
BORO MITRIČESKI
FADIL VEJZOVIC
PIERO TARTICHIO
VLADIMIR STRAZA
BELIZAR BAHORIĆ
BRANKO RUŽIĆ
GRAFIČARI IZ HAMBURGA
SUVRREMENI UMJETNICI IZ
SR MAKEDONIJE
MERSAD BERBER
MIODRAG B. PROTIĆ
STANKO JANČIĆ
ANTE KAŠTELANIĆ
ROBERT RAUSCHEINBERG
KOSTA ANGELI RADOVANI
OTO LOGO
MILAN KONJOVIĆ
PETAR MAZEV
GUALTIERO MOCENNI
LJUBOMIR KARINA
RATKO JANJIC JOBO
STOJAN ČELIĆ
ISMAR MUJEZINOVIC
EUGEN KOKOT
ZIVA KRAUS
MARILJA UJEVIĆ-GALETTOVIĆ
MAJJA DOLENCIĆ-MALEŠEVIC
DRAGO TRŠAR
DALIBOR JELEVIĆ
TONKA PETRIĆ

ANDREJ JEMEC
ELIZABETH FRANZEHEIM
SUVRREMENA UMJETNOST KOSOVA
JEAN MESSAGIER
TADEUS LAPINSKI
IVO KALINA
MATKO TREBOTIĆ
ANTE MARINOVIĆ
MUSLIM MULLIĆ
AGIM CAVDARBASHA
OLGA JANČIĆ
ZLATKO KESER
ĐURO PULITIKA
SLAVKO KOPAČ
SHYQRI NIMANI
LUKSA PEKO
BORIS DOGAN
DORA KOVAČEVIC
SOFIJA NALETILIĆ-PENAVUŠA
GLIGOR CEMERSKI
JOSIP BIFFEL
KUZMA KOVAČIĆ
STANKO POSAVEC
ENGJELL BERISHA-BEFRE
DUŠKO ŠIBL
LJUBOMIR STAHOV
DURO SEDER
ŠIME VULAS
JASNA MARETIĆ
ŠPANJOLSKO KIPARSTVO MULTIPLA
TRINAEST SOVJETSKIH GRAFIČARA
MIRO VUCO
RODOLJUB ANASTASOV
CARLO CIUSI
KAZIMIR HRASTE
KLAVDIJ TUTTA
GIORGIO BORDINI
ZLATKO KAUZLARIC-ATAĆ
VATROSLAV KULIŠ
STEVAN LUKETIĆ
IVAN LESIAK
JAPANSKA GRAFIKA
ZLATKO ŠIMUNOVIĆ
METKA KRAŠOVEC
NELA BARIŠIĆ
NANE ZAVAGNO
ANTUN BORIS ŠVALJEK
MLADEN KARAN
MARCELA MUNGER
LJUBO BABIĆ
PERUŠKO BOGDANIĆ
VLADIMIR GAŠPARIC-GAPA
JOSIP TROSTMAN
BORIS BUCAN
MOJCA SMERDU
EDIN NUMANKADIĆ
IVAN KOŽARIĆ
MATKO MIJIC
ZELJKO KIPKE
NADA ŠERLIN
IVOR PRANČIĆ
IGOR RONČEVIĆ
NENAD VORIH
LOVRO ARTUKOVIĆ
SINIŠA MAJKUS
ROBERT PAULETTA
PETAR BARIŠIĆ

ČLANOVI GALERIJE FORUM MEMBERS OF THE FORUM GALLERY

KOSTA ANGELI RADOVANI
BELIZAR BAHORIĆ
JOSIP DIMINIĆ
IVO FRIŠČIĆ (1937–1993)
RAUL GOLDONI (1919–1983)
STANKO JANČIĆ
NIVES KAVURIĆ-KURTOVIĆ
ZLATKO KESER
EUGEN KOKOT
ANTE KUDUZ
FERDINAND KULMER
IVAN LOVRENČIĆ
EDO MURTIĆ
DALIBOR PARAĆ
ŠIME PERIĆ
OTON POSTRUŽNIK (1900–1978)
NIKOLA REISER
MARIJA UJEVIĆ-GALETTOVIĆ
GORANKA VRUS-MURTIĆ